പതിനാലാം കേരള നിയമസഭ

ഏഴാം സമ്മേളനം

നക്ഷത്ര ചിഹ്നമിടാത്ത ചോദ്യം
നമ്പർ: 14

07.08.2017 -ലെ
മറുപടിക്ക്

ഹരിതകേരളം മിഷൻ പദ്ധതികൾ

ചോദ്യം	ഉത്തരം
ശ്രീ. ചിറ്റയം ഗോപകുമാർ	പിണറായി വിജയൻ (മുഖ്യമന്ത്രി)

(എ) നവകേരളാ ദൗത്യത്തിന്റെ ഭാഗമായി ഹരിതകേരളം മിഷനുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് എന്തെല്ലാം കർമ്മപദ്ധതികളാണ് നടപ്പിലാക്കുവാനുദ്ദേശിച്ചിട്ടുള്ളത്, വിശദീകരിക്കാമോ;

(എ) കേരളത്തിന്റെ സവിശേഷതകളായി പ്രകീർത്തിക്കപ്പെട്ടിരുന്ന വൃത്തിയും ജലസമൃദ്ധിയും വീണ്ടെടുക്കുക, സുരക്ഷിത ഭക്ഷ്യ വസ്തുക്കളുടെ ഉത്പാദനം വർധിപ്പിക്കുക, എന്നീ മുഖ്യ ലക്ഷ്യങ്ങളോടെ രൂപീകരിച്ചിട്ടുള്ള ഹരിതകേരളം മിഷനിൽ മൂന്ന് ഉപ മിഷനുകൾപ്രവർത്തിക്കുന്നുണ്ട്. ഉപ ദൗത്യങ്ങളായ ശുചിത്വ മാലിന്യ സംസ്കരണം, ജലസംരക്ഷണം, ജൈവ കൃഷിക്ക് പ്രാമുഖ്യം കൊടുത്തു കൊണ്ടുള്ള കൃഷി വികസനം എന്നിവ മുൻനിർത്തിയാണ് ഉപമിഷനുകൾ രൂപീകരിച്ചിട്ടുള്ളത്. ഉപമിഷനുകളുമായി ബന്ധപ്പെട്ട കർമ്മ പദ്ധതികൾ താഴെ വിവരിക്കുന്നു:

എ: ശുചിത്വ മാലിന്യ സംസ്കരണ ഉപമിഷൻ

1. ഗാർഹിക/സ്ഥാപനങ്ങളിലെ ജൈവമാലിന്യങ്ങൾ പരമാവധി ഉറവിടത്തിൽ തന്നെ ഉല്പാദകന്റെ ഉത്തരവാദിത്തത്തിൽ സംസ് കരിക്കുന്ന രീതിയും (വികേന്ദ്രീകൃത ഉറവിട ജൈവമാലിന്യ സംസ് ക്കരണം) അത് സാധ്യമാകാത്ത ഇടങ്ങളിൽ കമ്മ്യൂണിറ്റിതല കമ്പോസ്റ്റിംഗ് / ബയോമെഥനേഷൻ രീതി ഉചിതമായ തലങ്ങളിലും (അയൽക്കൂട്ടം/വാർഡ്/തദ്ദേശഭരണസ്ഥാപനം) പ്രാവർത്തികമാക്കുന്നതാണ്.

2. അജൈവ മാലിന്യങ്ങൾ തദ്ദേശ ഭരണ സ്ഥാപനതലത്തിൽ തരംതിരിച്ച് വൃത്തിയാക്കി ശേഖരിച്ച് പുന:ചംക്രമണം ഉറപ്പാക്കുന്നതിനുള്ള സംവിധാനം സൃഷ്ടിക്കുന്നതാണ്.

3. ദ്രവമാലിന്യ പരിപാലനത്തിന് അനുയോജ്യമായ വികേന്ദ്രീകൃത സംവിധാനങ്ങൾ ഉചിതമായ തലങ്ങളിൽ പ്രാവർത്തിക

മാക്കുന്നതാണ്.

4. തിരുവനന്തപുരം, കൊച്ചി, കോഴിക്കോട് തുടങ്ങിയ വലിയ നഗരങ്ങളിൽ ഉറവിട മാലിന്യ സംസ്കരണത്തോടൊപ്പം തന്നെ നൂതന രീതിയിലുള്ള കേന്ദ്രീകൃത സംസ്കരണ സംവിധാനങ്ങളും നടപ്പാക്കുന്നതാണ്.

5. മാലിന്യ സംസ്കരണത്തിന് ഓരോ വീട്ടിലും നിലവിൽ ഏത് രീതിയാണ് അവലംബിക്കുന്നതെന്ന് വിലയിരുത്തിയതിനുശേഷം ജൈവ കമ്പോസ്റ്റിംഗ്, ബയോഗ്യാസ് എന്നിവയിൽ ഏത് രീതിയാണ് പ്രായോഗികമാക്കുക എന്ന് കണ്ടെത്തുകയും ആ രീതിയിലേയ്ക്ക് മാറുന്നതിന് വീട്ടുകാരെ സജ്ജരാക്കുകയും ചെയ്യുന്നതാണ്.

6. ചന്തകൾ, അറവുശാലകൾ, കല്യാണ മണ്ഡപങ്ങൾ എന്നിവിടങ്ങളിൽ മാലിന്യ സംസ്കരണത്തിന് ആവശ്യമായ ക്രമീകരണങ്ങൾ ഏർപ്പെടുത്തുന്നതാണ്.

7. ജലസ്രോതസുകളിൽ മാലിന്യം നിക്ഷേപിക്കുന്നത് കർശനമായി തടയുന്നതിന് നടപടി സ്വീകരിക്കുന്നതാണ്.

8. ഉറവിട മാലിന്യ സംസ്കരണം വ്യാപകമാക്കുകയും അനുയോജ്യമായ മാലിന്യ സംസ്കരണ സങ്കേതങ്ങൾ ഉപയോഗിച്ച് മാലിന്യത്തെ ജൈവകൃഷിക്ക് അനുയോജ്യമായ വളമാക്കി മാറ്റി വീടുകളിൽ തന്നെ കൃഷി വ്യാപിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുന്നതാണ്.

9. ബയോഗ്യാസ് സംവിധാനങ്ങളും തുമ്പൂർമുഴി മാതൃകയിലുള്ള വികേന്ദ്രീകൃത മാലിന്യ സംസ്കരണ സംവിധാനങ്ങളും, പ്ലാസ്റ്റിക്, ഇ-വേസ്റ്റ്, ആശുപത്രി മാലിന്യങ്ങൾ തുടങ്ങിയവ സംസ്കരിക്കുന്നതിന് ആവശ്യമുള്ള സംവിധാനങ്ങളും വിവിധ തലങ്ങളിൽ ഏർപ്പെടുത്തുന്നതാണ്.

10. മാലിന്യം കുറയ്ക്കുക, വസ്തുക്കളുടെ പുനരുപയോഗം പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുക, പുന:ചംക്രമണം ഉറപ്പാക്കുക എന്നീ തത്വങ്ങൾ പ്രാവർത്തികമാക്കുന്നതിനുള്ള വിവിധ പ്രവർത്തനങ്ങൾ ഏകോപിപ്പിച്ച് നടപ്പാക്കുന്നതാണ്.

11. അനുകൂലമായ മനോഭാവവും ശീലങ്ങളും രൂപീകരിക്കുന്നതിനും സുരക്ഷിത മാലിന്യ പരിപാലന സംസ്കാരം വളർത്തുന്നതിനും അനുയോജ്യമായ വിവര വിജ്ഞാന വ്യാപന പ്രവർത്തനങ്ങളും കാമ്പയിനും സംഘടിപ്പിക്കുന്നതാണ്.

(ബി): ജലസംരക്ഷണം

1. നിലവിലുള്ള ജലസ്രോതസ്സുകളുടെ നവീകരണവും ശുദ്ധീകരണവും ഉറപ്പാക്കി അവയെ പ്രാദേശിക ജലസേചന-കുടിവെള്ള സോത്രസ്സുകളായി ഉപയോഗിക്കുക എന്ന സമീപനം സ്വീകരിക്കുന്നതാണ്. ആദ്യഘട്ടത്തിൽ കുളങ്ങൾ, തോടുകൾ, കനാലുകൾ എന്നിവ പുനരുജ്ജീവിപ്പിക്കുന്നതിനും നിലനിർത്തുന്നതിനുമുള്ള പ്രവർത്തനങ്ങളും, രണ്ടാം ഘട്ടത്തിൽ നദികൾ, കായലുകൾ മറ്റ് ജല സ്രോതസ്സുകൾ എന്നിവയുടെ ശുചീകരണവും ഏകോപനത്തോടെ പ്രാവർത്തികമാക്കുന്നതാണ്. കുളങ്ങളും തോടുകളും പുനരുജ്ജീവിപ്പിച്ചതിന്റെ ജില്ല തിരിച്ചുള്ള വിവരശേഖരം തയ്യാറാക്കി ലഭ്യമാക്കും.

2. കിണറുകളുടെ ശുചീകരണവും മഴവെള്ള റീ-ചാർജ്ജിംഗും ഉറപ്പുവരുത്തുന്നതിനുള്ള സംവിധാനങ്ങൾ ഏർപ്പെടുത്തുന്നതാണ്.

3. ക്വാറികൾ പോലെയുള്ള മനുഷ്യ പ്രവർത്തനങ്ങളാലുണ്ടായ ജലസംഭരണികളിലെ ജലം ഭാവിയിലെ ഉപയോഗത്തിനായി ശുദ്ധിയാക്കി സൂക്ഷിക്കും.

4. ഭൂപ്രകൃതിയ്ക്കനുസൃതമായി അനുയോജ്യമായ സാങ്കേതിക വിദ്യ അവലംബിച്ച്, ഭൂജല പോഷണം വഴി പരമാവധി മഴവെള്ളം മണ്ണിലേയ്ക്കിറങ്ങാൻ വേണ്ടി നടപടികൾ (കുന്നിൻ മുകളിൽനിന്ന് താഴ് വാരത്തിലേയ്ക്ക് നീങ്ങുന്ന സമീപനം) സ്വീകരിക്കുന്നതാണ്.

5. വ്യവസായിക - ഗാർഹിക ഉപഭോഗത്തിൽ ദുർവ്യയം കുറച്ച് എല്ലാ ഘട്ടത്തിലും പരിശോധനയും ജല ഓഡിറ്റിംഗും ബഡ്ജറ്റിംഗും നടത്തുകയും പാഴ്ജലം ശുദ്ധീകരിച്ച് പുനരുപയോഗിക്കുന്നതിലൂടെയും ജലം സംരക്ഷിക്കുന്നതിന് ശ്രമിക്കുന്നതാണ്.

6. ഭൂസവിശേഷതകളായ കുന്ന്, ചരിവ്, താഴ് വര, മണ്ണിന്റെ ആഴം, ഘടന, മണ്ണൊലിപ്പ് തുടങ്ങിയ ഘടകങ്ങളെ അടിസ്ഥാനപ്പെടുത്തി ഓരോ പ്രദേശത്തും ജലലഭ്യത ഉറപ്പാക്കുന്നതിനും ജലസംരക്ഷണം സാധ്യമാക്കുന്നതിനും ഭൂവിനിയോഗം ക്രമപ്പെടുത്തുന്നതിനും ജൈവസമ്പത്ത് സംരക്ഷിക്കുന്നതിനും നടപടികൾ സ്വീകരിക്കുന്നതാണ്.

7. ജലസംരക്ഷണം സാധ്യമാകുന്നതിന് മഹാത്മാഗാന്ധി ദേശീയ ഗ്രാമീണ തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതി ഉൾപ്പെടെയുള്ള കേന്ദ്രാവിഷ് കൃത പദ്ധതികളുടെ ഫലപ്രദമായ സമന്വയം തദ്ദേശ ഭരണ സ്ഥാപനതലത്തിൽ ഉറപ്പാക്കുന്നതാണ്.

(സി) : കൃഷി

1. കൃഷിയെ മാത്രം ആശ്രയിച്ചുള്ള ഉപജീവന മാർഗ്ഗം സ്വീകരിക്കുന്ന കർഷകർക്ക് തങ്ങളുടെ പുരയിടങ്ങളിൽ നിന്നും പരമാവധി വരുമാനം ഉറപ്പാക്കി സാമ്പത്തിക ഭദ്രത നേടിക്കൊടുക്കാൻ ശ്രമിക്കുന്നതാണ്. ഇതിനായി കൃഷി, മൃഗസംരക്ഷണം, കോഴി വളർത്തൽ, മത്സ്യ കൃഷി, തേനീച്ച കൃഷി തുടങ്ങിയ കാർഷിക അനുബന്ധ മേഖലകളെ പരസ്പര പൂരകങ്ങളായി ഏകോപിപ്പിച്ച് കൊണ്ട് സംയോജിത കൃഷി രീതി അവലംബിക്കുന്നതാണ്.

2. നെൽകൃഷിയുടെ വിസ്തൃതി നിലവിലുള്ള 2 ലക്ഷം ഹെക്ടറിൽ നിന്ന് 3 ലക്ഷം ഹെക്ടറായെങ്കിലും വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതാണ്.

3. ചെറുകിട-ഇടത്തരം അഗ്രോപാർക്കുകളുടെ ശൃംഖല സജ്ജമാക്കി കേരളത്തിന്റെ പ്രമുഖ വിളകളായ നെല്ല്, തെങ്ങ്, പച്ചക്കറി, വാഴ, സുഗന്ധവ്യഞ്ജനങ്ങൾ, റബ്ബർ, ചക്ക, തേൻ, എന്നിവയുടെ മൂല്യവർദ്ധിത ഉത്പന്നങ്ങളുടെ ഉത്പാദനം, വിപണനം എന്നിവ സാധ്യമാക്കുന്നതാണ്.

4. യന്ത്രവൽക്കരണം എത്തിച്ചേരാത്ത മേഖലകളിൽ വ്യാപകമായി യന്ത്രവൽക്കരണം പ്രാവർത്തികമാക്കി ഉല്പാദനച്ചെലവ് കുറയ്ക്കുന്നതാണ്.

5. സ്വയം സഹായ സംഘങ്ങളുടേയും ജോയിന്റ് ലയബിലിറ്റി ഗ്രൂപ്പുകളുടെയും നേതൃത്വത്തിൽ തരിശു കിടക്കുന്ന കൃഷിയിടങ്ങൾ ഏറ്റെടുത്ത് കൃഷി ചെയ്യുന്നത് പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതാണ്.

6. വിവിധ വകുപ്പുകളുടെയും ഏജൻസികളുടെയും പദ്ധതികൾ ഫലപ്രദമായി സംയോജിപ്പിച്ച് ലക്ഷ്യങ്ങൾ കൈവരിക്കുക എന്ന സമീപനമായിരിക്കും സ്വീകരിക്കുക.

7. കാർഷിക കർമ്മസേനയുടെ പ്രവർത്തനങ്ങൾ എല്ലാ തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ പ്രദേശങ്ങളിലും ശക്തിപ്പെടുത്തുക.

8. സഹകരണ മേഖലയുമായി ബന്ധപ്പെടുത്തി ജൈവകൃഷിക്കുൾപ്പെടെ വായ്പാ സേവനങ്ങൾ മെച്ചപ്പെടുത്തുക, ഉല്പന്ന വിപണന സൗകര്യങ്ങൾ സംഘടിപ്പിക്കുക.

9. സംസ്ഥാനത്ത് ഉല്പാദിപ്പിക്കുന്ന കാർഷിക ഉല്പന്നങ്ങളുടെ ഭക്ഷ്യയോഗ്യത മെച്ചപ്പെടുത്തുകയും അവ പ്രചരിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുക

(ബി) അനുബന്ധപദ്ധതികൾ നടപ്പി

(ബി) ഹരിതകേരളം മിഷൻ ഉൾപ്പടെ നവകേരളം പദ്ധതിയിലെ നാല്

ലാക്കുന്നത് സംബന്ധിച്ചുള്ള ചുമതലാക്രമം / പ്രവർത്തന വിവരം എന്നിവ പദ്ധതി തിരിച്ച് വിശദാംശം അറിയിക്കുമോ?	മിഷനുകളുടെയും പ്രവർത്തനങ്ങൾക്കുള്ള മാർഗ്ഗ രേഖ 19/04/2017 ലെ സ.ഉ. നം.(പി) 10/2017/ ആ. സാ. വ ആയി സർക്കാർ പുറപ്പെടുവിച്ചിട്ടുണ്ട്.

ഇത് പ്രകാരം ഹരിതകേരളം മിഷന്റെ ഘടനയും ചുമതലാക്രമവും താഴെ വിവരിക്കുന്നു:

ഹരിതകേരളം സംസ്ഥാന മിഷൻ

അദ്ധ്യക്ഷൻ : മുഖ്യമന്ത്രി

സഹ അദ്ധ്യക്ഷൻമാർ : തദ്ദേശ സ്വയംഭരണം, കൃഷി, ജലവിഭവം,മന്ത്രിമാർ(3)

ഉപഅദ്ധ്യക്ഷൻമാർ: ധനകാര്യം, ആരോഗ്യം, വനംവകുപ്പ് മന്ത്രിമാരും, ആസൂത്രണ ബോർഡ് ഉപാദ്ധ്യക്ഷനും(4)

പ്രത്യേക ക്ഷണിതാവ് : പ്രതിപക്ഷ നേതാവ്

എക്സിക്യൂട്ടിവ് വൈസ്ചെയർപേഴ്സൺ: ഡോ.ടി.എൻ.സീമ, മുൻ എം.പി.

സാങ്കേതിക ഉപദേഷ്ടാവ് :ഡോ. അജയകുമാർ വർമ്മ

അംഗങ്ങൾ : 1. ചീഫ് സെക്രട്ടറി

2. തദ്ദേശ സ്വയംഭരണം, കൃഷി, മൃഗസംരക്ഷണം, ജലവിഭവം, വനം, ആരോഗ്യം, ടൂറിസം, വിദ്യാഭ്യാസം, വ്യവസായം, പരിസ്ഥിതി, വിവര-സാങ്കേതികം, ശാസ്ത്ര - സാങ്കേതികം വകുപ്പുകളുടെ അഡീഷണൽ ചീഫ് സെക്രട്ടറിമാർ/പ്രിൻസിപ്പൽ സെക്രട്ടറിമാർ/സെക്രട്ടറിമാർ (12)

3. ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത് അസോസിയേഷൻ, ബ്ലോക്ക് പഞ്ചായത്ത് പ്രസിഡന്റുമാരുടെ അസോസിയേഷൻ, മുനിസിപ്പൽ ചെയർമാൻമാരുടെ ചേമ്പർ, മേയേഴ്സ് കൗൺസിൽ, ജില്ലാ പഞ്ചായത്ത് പ്രസിഡന്റുമാരുടെ ചേമ്പർ മുതലായ സംഘടനകൾ നാമനിർദ്ദേശം ചെയ്യുന്ന ഓരോ പ്രതിനിധികൾ (5)

4. വൈസ് ചാൻസലർ, കേരള കാർഷിക സർവ്വകലാശാല

5. സർക്കാരിന്റെ ഡെവലപ്പ് മെന്റ് അഡ് വൈസർ

മിഷൻ സെക്രട്ടറി : ആസൂത്രണ സാമ്പത്തികകാര്യ വകുപ്പ് അഡീഷണൽ ചീഫ് സെക്രട്ടറി

ജില്ലാ മിഷൻ

സംസ്ഥാനതലത്തിൽ നാല് മിഷനുകൾ പ്രവർത്തിക്കുമെങ്കിലും ജില്ലാ തലത്തിൽ നാല് വികസന മിഷനുകൾക്കും വേണ്ടി ചുവടെ

പ്രതിപാദിക്കുന്ന ഘടനയിൽ ഒരു മിഷൻ മാത്രമേ ഉണ്ടാകുകയുള്ളൂ.

അദ്ധ്യക്ഷൻ : ചെയർപേഴ്സൺ, ജില്ലാ ആസൂത്രണ സമിതി

അംഗങ്ങൾ :

1. ജില്ലയിൽ നിന്നുള്ള ലോക് സഭാ അംഗങ്ങൾ
2. രാജ്യസഭാ എം.പി.മാർ (നോഡൽ ജില്ലകളിൽ)
3. മേയർ
4. ജില്ലയിൽ നിന്നുള്ള എം.എൽ.എ. മാർ

മുനിസിപ്പൽ ചെയർപേഴ്സൺമാരുടെ ചേമ്പർ നാമനിർദ്ദേശം ചെയ്യുന്ന രണ്ട് ചെയർമാൻമാർ

6. ബ്ലോക്ക് പഞ്ചായത്ത് പ്രസിഡന്റുമാരുടെ അസോസിയേഷന്റെ ജില്ലാ പ്രസിഡന്റും സെക്രട്ടറിയും
7. ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത് ജില്ലാ അസോസിയേഷന്റെ പ്രസിഡന്റും സെക്രട്ടറിയും
8. ജില്ലാ പഞ്ചായത്തിലെ സ്റ്റാന്റിംഗ് കമ്മിറ്റി ചെയർപേഴ്സൺമാർ
9. ജില്ലാ ആസൂത്രണ സമിതിയിലെ സർക്കാർ നോമിനി
10. ജില്ലാ പ് ളാനിംഗ് ഓഫീസർ
11. പ്രിൻസിപ്പൽ കൃഷി ഓഫീസർ
12. ജോയിന്റ് പ്രോഗ്രാംകോ-ഓർഡിനേറ്റർ, എം.ജി.എൻ.ആർ.ഇ.ജി.എസ്
13. ജില്ലയിലെ സീനിയർഎഞ്ചിനീയർ, ജലസേചനം
14. ജില്ലാ കോ-ഓർഡിനേറ്റർ, ശുചിത്വ മിഷൻ
15. പഞ്ചായത്ത് ഡെപ്യൂട്ടി ഡയറക്ടർ
16. ജില്ലാ മെഡിക്കൽ ഓഫീസർ (അലോപ്പതി)
17. ജില്ലാ മെഡിക്കൽ ഓഫീസർ, ഭാരതീയ ചികിത്സാ വകുപ്പ്
18. ജില്ലാ മെഡിക്കൽ ഓഫീസർ, ഹോമിയോ
19. ഡെപ്യൂട്ടി ഡയറക്ടർ, വിദ്യാഭ്യാസം
20. പ്രോജക്ട് ഡയറക്ടർ, ദാരിദ്ര്യ ലഘൂകരണ വിഭാഗം
21. ജില്ലാ മിഷൻ കോ-ഓർഡിനേറ്റർ, കുടുംബശ്രീ
22. റീജിയണൽ ജോയിന്റ് ഡയറക്ടർ, നഗരകാര്യം
23. അസിസ്റ്റന്റ് ഡവലപ്പ് മെന്റ് കമ്മീഷണർ (ജനറൽ)
24. 4 മിഷനുകളുടേയും ജില്ലാ കോ-ഓർഡിനേറ്റർമാർ

മിഷൻ സെക്രട്ടറി & ചീഫ് കോ-ഓർഡിനേറ്റർ :

ജില്ലാ കളക്ടർ &മെമ്പർ സെക്രട്ടറി, ജില്ലാ ആസൂത്രണ സമിതി

മുനിസിപ്പാലിറ്റി/കോർപ്പറേഷൻതല മിഷൻ

മുനിസിപ്പാലിറ്റി, കോർപ്പറേഷൻ തലങ്ങളിൽ നാല് മിഷനുകൾക്കും വേണ്ടി ചുവടെ പ്രതിപാദിക്കുന്ന ഘടനയിൽ ഒരു മിഷൻ പ്രവർത്തിക്കുന്നതാണ്.

അദ്ധ്യക്ഷൻ : മുനിസിപ്പൽ ചെയർപേഴ്സൺ/

കോർപ്പറേഷൻ മേയർ

അംഗങ്ങൾ

1. എല്ലാ സ്റ്റാൻഡിംഗ് കമ്മിറ്റി ചെയർപേഴ്സൺമാരും
2. ആസൂത്രണ സമിതി വൈസ് ചെയർപേഴ്സൺ
3. സി.ഡി.എസുകളുടെ ചെയർപേഴ്സൺമാർ
4. വാർഷിക പദ്ധതി തയ്യാറാക്കുന്നതിന് വേണ്ടി രൂപീകരിക്കുന്ന ബന്ധപ്പെട്ട വർക്കിംഗ് ഗ്രൂപ്പുകളുടെ ചെയർപേഴ്സൺമാരും, വൈസ് ചെയർപേഴ്സൺമാരും, കൺവീനർമാരും (കൃഷി, ദാരിദ്ര്യ ലഘൂകരണം, പാർപ്പിടം, ആരോഗ്യം, കുടിവെള്ളം - ശുചിത്വം. വിദ്യാഭ്യാസം)
5. ഐ.സി.ഡി.എസ് സൂപ്പർവൈസർ/അസിസ്റ്റന്റ് സി.ഡി.പി.ഒ/ സി.ഡി.പി.ഒ

മിഷൻ സെക്രട്ടറി: മുനിസിപ്പാലിറ്റി/കോർപ്പറേഷൻ സെക്രട്ടറി

ബ്ലോക്ക് മിഷൻ :

ബ്ലോക്ക്തലത്തിൽ ചുവടെ പ്രതിപാദിക്കുന്ന ഘടനയിൽ ഒരു മിഷൻ പ്രവർത്തിക്കുന്നതാണ്

അദ്ധ്യക്ഷൻ : ബ്ലോക്ക് പഞ്ചായത്ത് പ്രസിഡന്റ്

അംഗങ്ങൾ :

1. ബ്ലോക്ക് പരിധിയിൽ നിന്നുള്ള എം.എൽ.എ.മാർ
2. ബ്ലോക്ക് പരിധിയിൽ നിന്നുള്ള ജില്ലാ പഞ്ചായത്ത് അംഗങ്ങൾ
3. ബ് ളോക്ക് പരിധിയിൽ നിന്നുള്ള ഗ്രാമ പഞ്ചായത്ത് പ്രസിഡന്റുമാർ
4. ബ്ലോക്ക് പഞ്ചായത്തിലെ സ്റ്റാൻഡിംഗ് കമ്മിറ്റി ചെയർപേഴ്സൺമാർ
5. ബ് ളോക്ക് പഞ്ചായത്ത് ആസൂത്രണ സമിതി വൈസ്

ചെയർപേഴ്സൺ

മിഷൻ സെക്രട്ടറി : ബ്ലോക്ക് പഞ്ചായത്ത് സെക്രട്ടറി

<u>ഗ്രാമപ്പഞ്ചായത്തുതലമിഷൻ :</u>

ഗ്രാമ പഞ്ചായത്തുതലത്തിൽ നാല് മിഷനുകൾക്കും വേണ്ടി ചുവടെ പ്രതിപാദിക്കുന്ന ഘടനയിൽ ഒരു മിഷൻ പ്രവർത്തിക്കുന്നതാണ്.

അദ്ധ്യക്ഷൻ : ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത് പ്രസിഡന്റ്

അംഗങ്ങൾ :

1. ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത് പ്രദേശത്തെ ജില്ലാ/ ബ്ലോക്ക് പഞ്ചായത്ത് ഡിവിഷൻ അംഗങ്ങൾ

2. എല്ലാ സ്റ്റാൻഡിംഗ് കമ്മിറ്റി ചെയർപേഴ്സൺമാരും

3. ആസൂത്രണ സമിതി വൈസ് ചെയർപേഴ്സൺ

4. സി.ഡി.എസുകളുടെ ചെയർപേഴ്സൺമാർ

5. വാർഷിക പദ്ധതി തയ്യാറാക്കുന്നതിന് വേണ്ടി രൂപീകരിക്കുന്ന ബന്ധപ്പെട്ട വർക്കിംഗ് ഗ്രൂപ്പുകളുടെ ചെയർപേഴ്സൺമാരും, വൈസ് ചെയർപേഴ്സൺമാരും, കൺവീനർമാരും (കൃഷി, ദാരിദ്ര്യ ലഘൂകരണം, പാർപ്പിടം, ആരോഗ്യം, കുടിവെള്ളം - ശുചിത്വം, വിദ്യാഭ്യാസം)

6. ഐ.സി.ഡി.എസ് സൂപ്പർവൈസർ/അസിസ്റ്റന്റ് സി.ഡി.പി.ഒ/ സി.ഡി.പി.ഒ

മിഷൻ സെക്രട്ടറി : ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത് സെക്രട്ടറി

ഇതു കൂടാതെ ഹരിതകേരളം മിഷൻ കർമ്മസേനകൾ രൂപീകരിച്ചിട്ടുണ്ട്:

<u>സംസ്ഥാനതല കർമ്മസേനകൾ :</u>

ഹരിതകേരളം മിഷനു കീഴിലുള്ള മൂന്ന് ഉപ ദൗത്യങ്ങൾക്കും പ്രത്യേകം കർമ്മ സേനകൾ ഉണ്ടായിരിക്കുന്നതാണ്.

(a) ശുചിത്വ-മാലിന്യസംസ്കരണം

ചെയർപേഴ്സൺ : പ്രിൻസിപ്പൽ സെക്രട്ടറി, തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ വകുപ്പ്

പ്രത്യേക ക്ഷണിതാവ് :ഡോ. ടി.എൻ. സീമ, എക്സിക്യൂട്ടീവ് വൈസ് ചെയർപേഴ്സൺ, ഹരിതകേരളം മിഷൻ

അംഗങ്ങൾ:

1. സാങ്കേതിക ഉപദേഷ്ടാവ്, ഹരിത കേരളം മിഷൻ

2. എക്സിക്യൂട്ടീവ് ഡയറക്ടർ, കുടുംബശ്രീ

3. ഡയറക്ടർ, ആരോഗ്യ വകുപ്പ്

4. ഡയറക്ടർ, പൊതുവിദ്യാഭ്യാസ വകുപ്പ്

5. ഡയറക്ടർ, കൃഷിവകുപ്പ്

6. മിഷൻ ഡയറക്ടർ, എം.ജി.എൻ.ആർ.ഇ.ജി.എസ്

7. ഡയറക്ടർ, വ്യവസായ-വാണിജ്യ വകുപ്പ്

8. ഡയറക്ടർ, ഫിഷറീസ് വകുപ്പ്

9. ഡയറക്ടർ, ടൂറിസം

10. എക് സിക്യൂട്ടീവ്ഡയറക്ടർ, കെ.ആർ.ഡബ് ളിയു.എസ്.എ.

11. മാനേജിംഗ് ഡയറക്ടർ, ക് ളീൻ കേരള കമ്പനി

12. ഗ്രാമവികസന കമ്മിഷണർ

13. പഞ്ചായത്ത് ഡയറക്ടർ

14. ഡയറക്ടർ, നഗരകാര്യ വകുപ്പ്

15. ചെയർമാൻ, മലിനീകരണ നിയന്ത്രണ ബോർഡ്

16. ചീഫ് എഞ്ചിനീയർ, ത.സ്വ.ഭ.വ

17. ചീഫ്, വികേന്ദ്രീകൃതാസൂത്രണ വിഭാഗം, സംസ്ഥാന ആസൂത്രണ ബോർഡ്

18. കൺസൾട്ടന്റുമാർ/ റിസോഴ് സ് പേഴ് സൺമാർ

ജോയിന്റ് കൺവീനർ : ഉപമിഷൻ കോ-ഓർഡിനേറ്റർ - എക് സിക്യൂട്ടീവ് ഡയറക്ടർ. ശുചിത്വ മിഷൻ

(b) മണ്ണ് - ജല സംരക്ഷണം

ചെയർപേഴ് സൺ : അഡീഷണൽ ചീഫ് സെക്രട്ടറി. ജലവിഭവം

പ്രത്യേക ക്ഷണിതാവ് :ഡോ. ടി.എൻ. സീമ, എക് സിക്യൂട്ടീവ് വൈസ് ചെയർപേഴ് സൺ, ഹരിതകേരളം മിഷൻ

അംഗങ്ങൾ :

1. സാങ്കേതിക ഉപദേഷ്ടാവ്, ഹരിതകേരളം മിഷൻ

2. ചീഫ് എഞ്ചിനീയർ, ജലസേചന വകുപ്പ് (കൺവീനർ)

3. മിഷൻ ഡയറക്ടർ, എം.ജി.എൻ.ആർ.ഇ.ജി.എസ്.

4. മുഖ്യ വനപാലകൻ (ഫാം ഫോറസ്ട്രി &സോഷ്യൽ ഫോറസ്ട്രി)

5. ഡയറക്ടർ. കൃഷി വകുപ്പ്

6. ഡയറക്ടർ, സോയിൽ സർവ്വേ &സോയിൽ കൺസർവേഷൻ

7. അഡീഷണൽ ഡയറക്ടർ, സോയിൽ കൺസർവേഷൻ

8. അഡീഷണൽ ഡയറക്ടർ, സോയിൽ സർവ്വേ

9. ലാൻഡ് യൂസ് കമ്മീഷണർ

10. മാനേജിംഗ് ഡയറക്ടർ, കേരള ജല അതോറിറ്റി

11. ഡയറക്ടർ, ഭൂജല വകുപ്പ്

12. ഡയറക്ടർ, പരിസ്ഥിതി - കാലാവസ്ഥാ വ്യതിയാന വകുപ്പ്

13. ഡയറക്ടർ, സി.ഡബ്ളിയു.ആർ.ഡി.എം.

14. ഡയറക്ടർ, ഇൻസ്റ്റിറ്റ്യൂട്ട് ഫോർ വാട്ടർഷെഡ് ഡെവലപ്പ്മെന്റ് ആന്റ് മാനേജ്മെന്റ്

15. ഹെഡ്, അക്കാദമി ഓഫ് ക്ലൈമറ്റ് ചേയ്ഞ്ച്, കേരള അഗ്രിക്കൾച്ചറൽ യൂണിവേഴ്സിറ്റി

16. ചീഫ്, കൃഷി വിഭാഗം, സംസ്ഥാന ആസൂത്രണ ബോർഡ്

17. കൺസൾട്ടന്റുമാർ/റിസോഴ്സ് പേഴ്സൺമാർ

ജോയിന്റ് കൺവീനർ : ഉപമിഷൻ കോ-ഓർഡിനേറ്റർ, ജലസമൃദ്ധി

(c) കൃഷി വികസനം

ചെയർപേഴ്സൺ : പ്രിൻസിപ്പൽ സെക്രട്ടറി. കൃഷി വകുപ്പ്

പ്രത്യേക ക്ഷണിതാവ് :ഡോ. ടി.എൻ. സീമ, എക്സിക്യൂട്ടീവ് വൈസ് ചെയർപേഴ്സൺ, ഹരിതകേരളം മിഷൻ

അംഗങ്ങൾ :

1. സാങ്കേതിക ഉപദേഷ്ടാവ്, ഹരിത കേരളം മിഷൻ
2. ഡയറക്ടർ, കൃഷി വകുപ്പ് (കൺവീനർ)
3. ഡയറക്ടർ, മൃഗസംരക്ഷണം
4. ഡയറക്ടർ, ക്ഷീര വികസനം
5. ഡയറക്ടർ, ഫിഷറീസ്
6. ഡയറക്ടർ സോയിൽ കൺസർവേഷൻ &സോയിൽ സർവ്വേ
7. എക്സിക്യൂട്ടീവ് ഡയറക്ടർ, കുടുംബശ്രീ.
8. മിഷൻ ഡയറക്ടർ, സ്റ്റേറ്റ് ഹോർട്ടികൾച്ചർ മിഷൻ
9. മാനേജിംഗ് ഡയറക്ടർ, വി.എഫ്.പി.സി.കെ.
10. മാനേജിംഗ് ഡയറക്ടർ, കെ.എൽ.ഡി.സി
11. മിഷൻ ഡയറക്ടർ, എം.ജി.എൻ.ആർ.ഇ.ജി.എസ്
12. ചീഫ് എഞ്ചിനിയർ, ജലസേചനം
13. .സ്റ്റേറ്റ് നോഡൽ ഓഫിസർ, ആത്മ 1

14. കാർഷിക സർവ്വകലാശാലയുടെ പ്രതിനിധി

15. .മുഖ്യ വനപാലകൻ (ഫാം ഫോറസ്ട്രി &സോഷ്യൽ ഫോറസ്ട്രി).

16. ചീഫ് എഞ്ചിനീയർ, തദ്ദേശ സ്വയം ഭരണ വകുപ്പ്

17. മിഷൻ ഡയറക്ടർ, എം.ജി.എൻ.ആർ.ഇ.ജി.എസ്

18. എക് സിക്യൂട്ടീവ് ഡയറക്ടർ, ശുചിത്വ മിഷൻ

19. മാനേജിംഗ് ഡയറക്ടർ, കേരള അഗ്രോ ഇൻഡസ്ട്രീസ് കോർപ്പറേഷൻ

20. മാനേജിംഗ് ഡയറക്ടർ, കേരള ലാന്റ് ഡെവലപ്പ് മെന്റ് കോർപ്പറേഷൻ

21. ചീഫ്, കൃഷി വിഭാഗം, സംസ്ഥാന ആസൂത്രണ ബോർഡ്

22. കൺസൾട്ടന്റുമാർ/റിസോഴ് സ് പേഴ് സൺമാർ

ജോയിന്റ് കൺവീനർ : ഉപമിഷൻ കോ-ഓർഡിനേറ്റർ, സുജലം സുഫലം

ഹരിതകേരളം മിഷനു കീഴിലുള്ള ഓരോ ഉപദൗത്യവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട നയപരമായ കാര്യങ്ങൾ, ഫണ്ട് അലോട്ട് മെന്റ്, മന്ത്രി തല തീരുമാനം ആവശ്യമായ മറ്റു വിഷയങ്ങൾ എന്നിവയെ സംബന്ധിക്കുന്ന തീരുമാനങ്ങൾ എടുക്കുന്നതിന് ബന്ധപ്പെട്ട വകുപ്പ മന്ത്രിയുടെ അദ്ധ്യക്ഷതയിൽ ഹരിതകേരളം മിഷൻ എക് സിക്യൂട്ടീവ് വൈസ് ചെയർപേഴ് സൺ, മിഷൻ സെക്രട്ടറി (അഡീഷണൽ ചീഫ് സെക്രട്ടറി, ആസൂത്രണ സാമ്പത്തികകാര്യ വകുപ്പ്), വകുപ്പ സെക്രട്ടറി, ഉപമിഷൻ കോ-ഓർഡിനേറ്റർ, കർമ്മസേനയുടെ കൺവീനർ (വകുപ്പ് മേധാവി), സാങ്കേതിക ഉപദേഷ്ടാവ് (ഹരിതകേരളം മിഷൻ) എന്നിവരുടെ യോഗം മാസത്തിൽ ഒരു തവണയെങ്കിലും വിളിച്ചു ചേർക്കുന്നതാണ്.

ഹരിതകേരളം മിഷന്റെ സാങ്കേതിക ഉപദേഷ്ടാവ്, കൺസൾട്ടന്റുമാർ, റിസോഴ് സ് പേഴ് സൺമാർ, കോ-ഓർഡിനേറ്റർമാർ തുടങ്ങിയ അനൗദ്യോഗിക സാങ്കേതിക വിദഗ്ദ്ധർ മിഷൻ പ്രവർത്തന സംഗതികളിൽ എക് സിക്യൂട്ടീവ് വൈസ് ചെയർപേഴ് സന്റെ മേൽനോട്ടത്തിലും നിയന്ത്രണത്തിലും ആയിരിക്കും.

<u>ജില്ലാ തല കർമ്മസേന :</u>

ഹരിതകേരളം മിഷന് സംസ്ഥാന തലത്തിൽ വിഷയമേഖലാടിസ്ഥാനത്തിൽ മൂന്ന് കർമ്മ സേനകൾ

ഉണ്ടാകുമെങ്കിലും ജില്ലാ തലത്തിൽ ചുവടെ പ്രതിപാദിക്കുന്ന ഘടനയിൽ ഒരു കർമ്മ സേന മാത്രമേ ഉണ്ടാകുകയുള്ളൂ.എന്നിരുന്നാലും വിഷയ മേഖലാടിസ്ഥാനത്തിൽ ഉപസമിതികൾ രൂപീകരിക്കാവുന്നതാണ്.

ചെയർപേഴ്സൺ : ജില്ലാ കളക്ടർ

അംഗങ്ങൾ :

1. ജില്ലാ പ്ലാനിംഗ് ഓഫീസർ (കൺവീനർ)
2. പ്രിൻസിപ്പൽ കൃഷി ഓഫീസർ
3. ജില്ലാ കോ-ഓർഡിനേറ്റർ, ശുചിത്വ മിഷൻ
4. ജില്ലാ മിഷൻ കോ-ഓർഡിനേറ്റർ, കുടുംബശ്രീ.
5. ജോയിന്റ് പ്രോഗ്രാം കോ-ഓർഡിനേറ്റർ, എം.ജി.എൻ.ആർ.ഇ.ജി.എസ്.
6. എക്സിക്യൂട്ടീവ് എഞ്ചിനീയർ, ജലസേചനം
7. ഡെപ്യൂട്ടി ഡയറക്ടർ, പഞ്ചായത്ത് വകുപ്പ്
8. പ്രോജക്ട് ഡയറക്ടർ, ആത്മ
9. കൃഷി വിജ്ഞാൻ കേന്ദ്രയുടെ ചുമതലയുള്ള ഉദ്യോഗസ്ഥൻ
10. ജില്ലാ സോയിൽ കൺസർവേഷൻ ഓഫീസർ
11. ജില്ലാ സോയിൽ സർവ്വേ ഓഫീസർ
12. ജില്ലാ ഓഫീസർ, ഭൂജല വകുപ്പ്
13. എൻവയോൺമെന്റൽ എഞ്ചിനീയർ, മലിനീകരണ നിയന്ത്രണ ബോർഡ് ജില്ലാ ഓഫീസ്
14. എൻ.എസ്.എസ്, ജില്ലാ കോ-ഓർഡിനേറ്റർ.
15. ജില്ലാ നോഡൽ ഓഫീസർ, സ്റ്റുഡന്റ് പോലീസ് കേഡറ്റ്.
16. ഫാം ഫോറസ്ട്രിയുടെയും സോഷ്യൽ ഫോറസ്ട്രിയുടെയും ചുമതലയുള്ള ഡിവിഷണൽ ഫോറസ്റ്റ് ഓഫീസർ
17. ജില്ലാ കോ-ഓർഡിനേറ്റർ, സാക്ഷരതാ മിഷൻ
18. ജില്ലാ യൂത്ത് കോ-ഓർഡിനേറ്റർ, യുവജനക്ഷേമ ബോർഡ്
19. സന്നദ്ധ സംഘടനകളുടെ പ്രതിനിധികൾ (2) (ജില്ലാ മിഷൻ ഗ്രൂപ്പ് നിശ്ചയിക്കേണ്ടതാണ്)
20. റിസോഴ്സ് പേഴ്സൺമാർ

ജോയിന്റ് കൺവീനർ : ജില്ലാ കോ-ഓർഡിനേറ്റർമാർ

<u>തദ്ദേശ ഭരണ സ്ഥാപനതലങ്ങളിലെ കർമ്മസേനകൾ</u>

വാർഷിക പദ്ധതി ആസൂത്രണത്തിന് വേണ്ടി ഗ്രാമ, ബ്ളോക്ക് ജില്ലാ പഞ്ചായത്തുകളും നഗരസഭകളും രൂപീകരിക്കുന്ന കാർഷികമേഖലാ

വർക്കിംഗ് ഗ്രൂപ്പ്, കുടിവെള്ള മേഖലാ വർക്കിംഗ് ഗ്രൂപ്പ്, ശുചിത്വ മേഖലാ വർക്കിംഗ് ഗ്രൂപ്പ് എന്നിവ സംയുക്തമായി ഹരിത കേരളം മിഷന്റെ സംയോജിത കർമ്മസേനയായി പ്രവർത്തിക്കും.

വിവിധ തലങ്ങളിലെ കർമ്മസേനകളുടെ പ്രവർത്തനം കാര്യക്ഷമമാക്കുന്നതിന് മറ്റ് ഉദ്യോഗസ്ഥരുടെയോ ഏജൻസികളുടെ പ്രതിനിധികളുടെയോ സന്നദ്ധ സാങ്കേതിക വിദഗ്ധരുടെയോ സേവനം അനിവാര്യമാണെന്ന് കാണുകയാണെങ്കിൽ കർമ്മസേനാ യോഗങ്ങളിൽ അവരെ ക്ഷണിതാവായി പങ്കെടുപ്പിക്കുന്നതും പ്രത്യേക ചുമതലകൾ നിശ്ചയിച്ച് നൽകുന്നതുമാണ്.

വികസന മിഷനുകളുടെ ലക്ഷ്യങ്ങൾ കൈവരിക്കുന്നതിനുവേണ്ട പ്രവർത്തനങ്ങൾ ഫലപ്രദമായി ആവിഷ് കരിക്കുന്നതിനും പ്രാദേശിക പദ്ധതികളുമായുള്ള സംയോജനം ഉറപ്പാക്കുന്നതിനും ബന്ധപ്പെട്ട ഉദ്യോഗസ്ഥരെയും വിദഗ്ധരെയും ഗ്രാമ, ബ് ളോക്ക്, ജില്ലാ പഞ്ചായത്തുകളിലെയും നഗരസഭകളിലെയും ബന്ധപ്പെട്ട വർക്കിംഗ് ഗ്രൂപ്പുകളിൽ നിർബന്ധമായും ഉൾപ്പെടുത്തുന്നതാണ്. അതുപോലെ ജലസേചന വകുപ്പിൽ നിന്നും സ.ഉ. (എം.എസ്) നമ്പർ 72/2016/ജലവിഭവം; തീയതി 5.12.2016 പ്രകാരം ഓരോ തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനത്തിലെയും ജല സംരക്ഷണ പ്രവർത്തനങ്ങളുടെ ചുമതല നിശ്ചയിച്ച് നൽകിയിട്ടുള്ള ഉദ്യോഗസ്ഥനെ ബന്ധപ്പെട്ട തദ്ദേശ സ്വയം ഭരണ സ്ഥാപനം അവയുടെ കാർഷിക മേഖലാ വർക്കിംഗ് ഗ്രൂപ്പിൽ ഉൾപ്പെടുത്തും.

സംസ്ഥാന തല കർമ്മ സേനകളിലെ അനൗദ്യോഗിക സാങ്കേതിക വിദഗ്ധർ, സ്റ്റേറ്റ് മിഷൻ/ ഉപമിഷൻ കോ-ഓർഡിനേറ്റർമാർ, കൺസൾട്ടന്റുമാർ, റിസോഴ് സ് പേഴ് സൺമാർ എന്നിവരും ജില്ലാ തല കർമ്മ സേനകളിലെ റിസോഴ് സ് പേഴ് സൺമാർ, ജില്ലാ കോ-ഓർഡിനേറ്റർമാർ എന്നിവരും മുഴുവൻ സമയ സേവന വ്യവസ്ഥയിൽ പ്രവർത്തിക്കും.

സംസ്ഥാന തല കർമ്മ സേനകളിലെ കൺസൾട്ടന്റുമാർ, റിസോഴ് സ് പേഴ് സൺമാർ, സ്റ്റേറ്റ് മിഷൻ/ ഉപമിഷൻ കോ-ഓർഡിനേറ്റർമാർ, ജില്ലാ തല കർമ്മസേനകളിലെ റിസോഴ് സ് പേഴ് സൺമാർ, ജില്ലാ കോ-ഓർഡിനേറ്റർമാർ മുതലായ ചുമതലകൾ നിറവേറ്റുന്നതിന് വിവിധ വകുപ്പുകളിൽ/ പൊതു മേഖലാ സ്ഥാപനങ്ങളിൽ പ്രവർത്തിക്കുന്ന ഉദ്യോഗസ്ഥരിൽ നിന്നും

അനുയോജ്യരായവരെ ഡെപ്യൂട്ടേഷൻ/ വർക്കിംഗ് അറേഞ്ച് മെന്റ് വ്യവസ്ഥയിലോ അതല്ലെങ്കിൽ യോഗ്യരായ സാങ്കേതിക വിദഗ്ധരെ കരാർ അടിസ്ഥാനത്തിലോ കണ്ടെത്തി നിയോഗിക്കുന്നതാണ്.

സെക്ഷൻ ഓഫീസർ